

ZPS-3.431.5.3.2022.MK

Protokół
kontroli kompleksowej przeprowadzonej w Środowiskowym Domu Samopomocy
w Bornem Sulinowie

Jednostka kontrolowana:

Środowiskowy Dom Samopomocy w Bornem Sulinowie
Targowa 5
78-449 Borne Sulinowo

Podmiot prowadzący:

Miasto i Gmina Borne Sulinowo
Al. Niepodległości 6
78-449 Borne Sulinowo

Kierownik jednostki:

Ewa Kostrzewa

Kontrolujący:

Marta Karbowskiak - inspektor wojewódzki w Wydziale Zdrowia i Polityki Społecznej, osoba kierująca zespołem,
Małgorzata Lewińska - główny specjalista w Wydziale Zdrowia i Polityki Społecznej na podstawie upoważnienia Nr 82/2022 z dnia 25 października 2022 r.
Kontrolerzy złożyli oświadczenia o braku okoliczności uzasadniających wyłączenie ich z kontroli.

(Akta kontroli str. 12-13)

Data rozpoczęcia i zakończenia kontroli:

Kontrolę przeprowadzono w dniach 21–23 listopada 2022 r.

Kontrolowana jednostka oraz jednostka prowadząca zostały powiadomione o terminie przeprowadzenia kontroli, zgodnie z § 12 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r., poz. 2285).

Przedmiot i okres kontroli:

Organizacja i funkcjonowanie Środowiskowego Domu Samopomocy w Bornem Sulinowie w okresie od 1 stycznia 2021 r. do dnia zakończenia kontroli.

Ustalenia zawarte w protokole oparto o informacje udzielone przez Kierownika Środowiskowego Domu Samopomocy - Panią Ewę Kostrzewę oraz skontrolowaną dokumentację i oględziny jednostki. Kontrola została przeprowadzona na podstawie *Programu kontroli kompleksowej Środowiskowego Domu Samopomocy w Bornem Sulinowie.*

Prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi należy do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat - art. 20 ust.1 pkt 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy

społecznej (Dz. U. z 2021 r., poz. 2268 ze zm.). Zgodnie z art. 22 pkt 1 przywołanej ustawy ustalanie sposobu wykonywania zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego jest zadaniem wojewody.

Sposób funkcjonowania środowiskowych domów samopomocy, kwalifikacje osób świadczących usługi oraz standardy usług świadczonych przez domy określa rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2010 r. w sprawie środowiskowych domów samopomocy (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 249).

Na podstawie art. 22 pkt 8 ustawy o pomocy społecznej do zadań wojewody należy nadzór nad realizacją zadań samorządu gminnego, powiatowego i województwa, w tym nad jakością działalności jednostek organizacyjnych pomocy społecznej oraz nad jakością usług, dla których minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określił standardy, a także nad zgodnością zatrudnienia pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z wymaganymi kwalifikacjami.

Ustalenia ogólne dotyczące zasad funkcjonowania Środowiskowego Domu Samopomocy w Bornem Sulinowie

Środowiskowy Dom Samopomocy w Bornem Sulinowie rozpoczął działalność z dniem 1 stycznia 2015 r. Został wyodrębniony na podstawie Uchwały Nr XLVIII/566/2014 Rady Miejskiej w Bornem Sulinowie z dnia 25 września 2014 r. ze struktur Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bornem Sulinowie. Następnie Uchwałą Nr XLI/643/2022 z dnia 31 marca 2022 r. Rady Miejskiej w Bornem Sulinowie ujednociono Statut Środowiskowego Domu Samopomocy w Bornem Sulinowie.

Statutowym celem ŚDS jest świadczenie usług w ramach indywidualnych lub zespołowych treningów samoobsługi i treningów umiejętności społecznych, polegających na nauce, rozwijaniu i podtrzymywaniu u osób z zaburzeniami psychicznymi i niepełnosprawnych intelektualnie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia i funkcjonowania w życiu społecznym.

(Akta kontroli str. 20-29)

Zgodnie z § 4 ust. 1 rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy jednostka posiada opracowane następujące dokumenty, które określają sposób funkcjonowania domu:

- statut domu,
- regulamin organizacyjny domu,
- program działalności domu i plan pracy na 2021 i 2022 rok.

Kontrolowana jednostka posiada opracowany statut, regulamin organizacyjny, program działalności (typu A,B i C). Programy działalności zostały zatwierdzone przez Burmistrza Gminy Borne Sulinowo, a także zostały uzgodnione z Wojewodą Zachodniopomorskim. Plany pracy na 2021 i 2022 rok zostały opracowane w uzgodnieniu z Wojewodą Zachodniopomorskim oraz przekazane do zatwierdzenia przez Burmistrza Gminy Borne Sulinowo.

(Akta kontroli str. 30-63 i 89-144)

Na podstawie § 25 ust. 1 i 3 rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy, kierownik domu opracowuje sprawozdanie z działalności jednostki w roku budżetowym i przekazuje właściwemu do spraw pomocy społecznej wydziałowi urzędu

wojewódzkiego oraz jednostce prowadzącej lub zlecającej, w terminie do 15 lutego po okresie sprawozdawczym.

Sprawozdania z działalności kontrolowanej jednostki w okresie objętym kontrolą zostały sporządzone i przekazane do Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie oraz jednostki prowadzącej w obowiązującym terminie, tj. do dnia 15 lutego, po okresie sprawozdawczym.

Zgodnie z § 6 ust. 3 i 4 rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy „środowiskowy dom samopomocy może zostać zamknięty na okres nie dłuższy niż 15 dni roboczych w roku kalendarzowym, po uprzednim poinformowaniu o tym fakcie wydziału właściwego do spraw pomocy społecznej odpowiedniego urzędu wojewódzkiego oraz jednostki prowadzącej lub zlecającej”.

W kontrolowanym okresie, w związku z ogłoszonym w kraju stanem epidemii COVID-19, jednostka miała przerwę w funkcjonowaniu w terminach 12.03.-31.05.2020 oraz 24.10.2020-15.02.2021.

Nie wniesiono uwag do sporządzania, przekazywania powyższych informacji oraz dokumentacji przez ŚDS do instytucji prowadzącej Dom.

(Akta kontroli str. 205-206)

Typ Domu, liczba miejsc i frekwencja

Środowiskowy Dom Samopomocy został określony, zgodnie ze Statutem jednostki, jako Dom typu A,B i C. Dom świadczy usługi dla osób przewlekle psychicznie chorych, z niepełnosprawnością intelektualną oraz dla osób wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych.

Dom dysponuje 40 miejscami przeznaczonymi dla mieszkańców Miasta i Gminy Borne Sulinowo. W dniu 29 września 2011 r. Gmina Borne Sulinowo zawarła porozumienie z Miastem Szczecinek w sprawie zawarcia porozumienia pomiędzy Gminą Borne Sulinowo a Miastem Szczecinek w sprawie powierzenia Gminie Borne Sulinowo realizacji zadania publicznego Miasta Szczecinek w zakresie pomocy społecznej, polegającej na kierowaniu mieszkańców Miasta Szczecinek do Środowiskowego Domu Samopomocy w Bornem Sulinowie.

Aktualnie w zajęciach Domu uczestniczą 42 osoby (Typ Domu A – 12 uczestników, Typ Domu B – 29 uczestników, Typ Domu C – 1 uczestnik).

Na podstawie *Ewidencji uczestników* ustalono, że w okresie objętym kontrolą 2 osoby zrezygnowały z udziału w zajęciach ŚDS (z powodów rodzinnych), 1 osoba zmarła, przyjęto natomiast 6 nowych uczestników.

Decyzję kierującą do Środowiskowego Domu Samopomocy w Bornem Sulinowie wydaje Kierownik Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bornem Sulinowie zgodnie z art. 51b ust. 5 ustawy o pomocy społecznej oraz § 7 ust. 3 rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy.

Według stanu na dzień kontroli uczestnikami Środowiskowego Domu Samopomocy w Bornem Sulinowie było 18 kobiet i 24 mężczyzn. 15 osób jest całkowicie ubezwłasnowolniona, trzy osoby są częściowo ubezwłasnowolnione.

Na podstawie wykazu uczestników ŚDS oraz wybranej w określonej w Programie kontroli indywidualnej dokumentacji uczestników, nie stwierdzono nieprawidłowości co do zasadności skierowania uczestników do Środowiskowego Domu Samopomocy w Bornem Sulinowie.

(Akta kontroli str. 79-86)

Na podstawie list obecności stwierdzono, że frekwencja na zajęciach wynosiła:

- w miesiącu czerwcu 2021 r. - 18,25 %,
- w miesiącu wrześniu 2021 r. - 33,50%.

(Akta kontroli str.87)

W dniach kontroli w zajęciach uczestniczyło odpowiednio:

- w dniu 21 listopada 2022 r. - 29 osób,
- w dniu 22 listopada 2022 r. - 26 osób,
- w dniu 23 listopada 2022 r. - 29 osób.

Na podstawie Regulaminu Organizacyjnego ustalono, że Środowiskowy Dom Samopomocy w Bornem Sulinowie działa od poniedziałku do piątku w godzinach od 8.00 do 16.00.

Na podstawie Regulaminu Organizacyjnego, przedstawionego *Tygodniowego planu zajęć w ŚDS* oraz zapisów w dziennikach pracy zespołu wspierająco-aktywizującego stwierdzono, że kontrolowana placówka spełnia wymogi określone w § 6 rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy, zgodnie z którymi dom powinien zapewnić co najmniej 6 godzin zajęć z uczestnikami.

(Akta kontroli str. 64-78)

Pomieszczenia i wyposażenie

Budynek w którym funkcjonuje jednostka jest własnością Gminy Borne Sulinowo. Na podstawie *Umowy użyczenia lokalu użytkowego* z dnia 21 maja 2015 r., Gmina przekazała w użyczenie nieruchomości z przeznaczeniem na prowadzenie działalności Środowiskowego Domu Samopomocy. Umowa została zawarta na czas określony, tj. od dnia 21 maja 2015 r. do dnia 25 marca 2025 r.

(Akta kontroli str. 21-26)

Środowiskowy Dom Samopomocy w Bornem Sulinowie zlokalizowany jest w otoczeniu zapewniającym bezpieczeństwo i spokój uczestnikom zajęć. Dom mieści się na parterze budynku, w którym oprócz Środowiskowego Domu Samopomocy usytuowane są: administrator budynku - Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych (I piętro), Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji, Firma Ochroniarska „Szabel” oraz Klub Seniora (I piętro).

Teren wokół budynku jest ogrodzony. Tył budynku, wskazany jako miejsce do rekreacji uczestników jest porośnięty trawą, z wyodrębnioną częścią przeznaczoną pod uprawę warzyw i kwiatów (w ramach holiterapii). Na terenie zielonym znajduje się również siłownia oraz grill z wędzarnią. Przy wejściu głównym do ŚDS oraz przy tylnych drzwiach (wejście na ogród) znajdują się małe podjazdy dla osób niepełnosprawnych ruchowo i poruszających się na wózkach inwalidzkich. Droga dojazdowa została wyłożona kostką chodnikową. Pozostałe ścieżki wokół budynku są wyrównane.

Na podstawie oględzin lokalu stwierdzono, że szerokość otworów drzwiowych (0,9 m.), brak progów przy wejściach oraz nawierzchnia podłóg umożliwia poruszanie się osobom niepełnosprawnym.

Do potrzeb osób niepełnosprawnych przystosowano wszystkie toalety oraz po jednej łazience dla kobiet i mężczyzn.

Aktualnie spośród uczestników jedna osoba porusza się na wózku inwalidzkim, jedna o lasce, pozostali poruszają się samodzielnie bez pomocy sprzętów ortopedycznych.

Na powierzchni 523,56 m² znajdują się następujące pomieszczenia:

- korytarz,
- szatnia,
- sala ogólna,
- pracownia kulinarna (kuchnia),
- jadalnia,
- sala ogólna, w której odbywają się również ćwiczenia ruchowe,
- pracownia terapeutyczne (5),
- pokój wyciszeń,
- pokój indywidualnego poradnictwa,
- pomieszczenia gospodarcze,
- toalety dla kobiet (3),
- toalety dla mężczyzn (4),
- łazienka z natryskiem oraz oczkiem WC,
- łazienka z wanną,
- toalety dla personelu (2),
- pomieszczenie biurowe.

Nie stwierdzono występowania barier architektonicznych.

(Akta kontroli str. 145-155)

Na podstawie § 18 pkt 5 lit. d i e rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy, standard usług w domu uważa się za spełniony, jeżeli w obiekcie, w którym usługi są świadczone, znajdują się pomieszczenia wyposażone w meble i sprzęty niezbędne do prowadzenia w nich zajęć, w tym:

- wydzielone pomieszczenie kuchenne z niezbędnymi urządzeniami i sprzętem gospodarstwa domowego, pełniące funkcję pracowni kulinarnej,
- jadalnia mogąca ponadto pełnić funkcję świetlicy lub sali ogólnej.

Powierzchnia użytkowa przypadająca na jednego uczestnika wynosi 13,09 m², a zatem placówka spełnia warunek określony w § 18 pkt 2 rozporządzenia, zgodnie z którym powierzchnia użytkowa przypadająca na 1 uczestnika powinna wynosić nie mniej niż 8 m². Placówka spełnia również standard w zakresie liczby i rodzaju pomieszczeń określonych w § 18 pkt 5 cyt. rozporządzenia.

Jednostka posiada odpowiedni sprzęt do realizacji zadań wspierająco-rehabilitacyjnych (materace, piłki do ćwiczeń, stół do tenisa, badminton, kijki nordic-walking i inne), sprzęt gospodarstwa domowego (m.in. pralkę automatyczną, żelazka, odkurzacz, lodówki, Kuchenkę mikrofalową, stoły, krzesła, zmywarkę, ekspres do kawy, drobny sprzęt AGD), sprzęt do zajęć komputerowych (5 stanowisk (laptopy) z dostępem do internetu), urządzenie wielofunkcyjne, głośniki, sprzęt muzyczny i nagłaśniający, RTV, sprzęt do majsterkowania, materiały plastyczne i do wyrobu prac.

Struktura zatrudnienia

W Środowiskowym Domu Samopomocy na podstawie umowy o pracę zatrudnionych jest 8 osób zespołu w wymiarze pełnego etatu (kierownik, starsza pielęgniarka, starszy terapeuta, terapeuta (3), starszy instruktor terapii zajęciowej (2)). Łącznie w skład zespołu wspierająco-aktywizującego wchodzi 8 pracowników w wymiarze 8 etatów.

(Akta kontroli str. 156-184)

Corocznie Kierownik ŚDS Zarządzeniem powołuje zespół wspierająco-aktywizujący, w skład którego wchodzi kierownik Domu, starsza pielęgniarka oraz terapeutę.

(Akta kontroli str. 207)

Zgodnie z § 12 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy wskaźnik zatrudnienia zespołu wspierająco-aktywizującego powinien wynosić nie mniej niż 1 etat na 7 uczestników w domu typu A oraz 5 uczestników w domu typu B i C. Wyliczony w powyższy sposób wskaźnik zatrudnienia zespołu wspierająco-aktywizującego w Środowiskowym Domu Samopomocy w Bornem Sulinowie, w odniesieniu do 40 uczestników, powinien wynosić przynajmniej 7,71 etatu. Zatem zatrudnienie na poziomie 8 etatów jest zgodne ze standardem zatrudnienia, określonym w rozporządzeniu w sprawie środowiskowych domów samopomocy.

Zgodnie z art. 122 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej osoby kierujące jednostkami pomocy społecznej powinny posiadać wykształcenie wyższe, specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej oraz co najmniej 3 letni staż pracy w pomocy społecznej. Szczegółowe wymogi kwalifikacyjne wynikają z § 9 ust. 1 rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy, w myśl którego kierownik domu jest obowiązany posiadać wykształcenie wyższe na kierunku mającym zastosowanie przy świadczeniu usług w domu oraz co najmniej półroczne doświadczenie zawodowe polegające na realizacji usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Pani Ewa Kostrzewa pełni funkcję kierownika Środowiskowego Domu Samopomocy od 3 stycznia 2022 r. Posiada wykształcenie wyższe na kierunku pedagogika, specjalność nauczycielska, specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej oraz wymagany staż pracy w pomocy społecznej i z osobami z zaburzeniami psychicznymi, tj. spełnia wymogi wskazane w przytoczonych wyżej przepisach.

Do dnia 31 grudnia 2021 r. funkcję kierownika Domu pełniła Pani Renata Tomczyk, która ze względów zdrowotnych przeszła z końcem 2021 r. na świadczenie rentowe z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Wymagania kwalifikacyjne pracowników zatrudnionych w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, w tym m.in. w środowiskowych domach samopomocy określa rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25 października 2021 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych (Dz. U. z 2021 r., poz. 1960). Osoby zatrudnione w ŚDS spełniają wymogi formalne związane z przygotowaniem zawodowym na pełnionych stanowiskach i wymagania kwalifikacyjne odpowiednie do świadczenia usług w Środowiskowym Domu Samopomocy. Posiadają również doświadczenie zawodowe wymagane w § 11 ust. 1 rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy. Pracownicy, stanowiący zespół wspierająco-aktywizujący, posiadają odpowiedni staż pracy na stanowisku związanym z bezpośrednim kontaktem z osobami z zaburzeniami psychicznymi. Ponadto pracownicy realizujący treningi umiejętności społecznych posiadali przeszkolenie i doświadczenie w tym zakresie, zgodnie z § 11 ust. 2 pkt 1, 2 i 3 ww. rozporządzenia.

Pracownicy Środowiskowego Domu Samopomocy w Bornem Sulinowie posiadali przeszkolenie w zakresie treningu umiejętności komunikacyjnych z wykorzystaniem alternatywnych i wspomagających sposobów porozumiewania się wymagane na podstawie § 23 ust. 2 rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy.

Nie wniesiono uwag do przygotowania zawodowego pracowników zespołu wspierająco-aktywizującego.

Zgodnie z § 23 rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy kierownik domu lub upoważniony przez niego pracownik organizuje, co najmniej raz na 6 miesięcy, zajęcia i szkolenia dla pracowników w zakresie tematycznym, związanym z funkcjonowaniem domu, wynikającym ze zgłoszonych przez pracowników potrzeb.

W okresie kontrolowanym pracownicy Środowiskowego Domu Samopomocy uczestniczyli w następujących szkoleniach: „Granice w relacji pracownik-podopieczny jako podstawa współpracy i wzajemnego szacunku”, „Zaburzenia psychiczne a praca terapeutyczna w środowiskowym domu samopomocy”, „Trening umiejętności komunikacyjnych ACC z wykorzystaniem alternatywnych i wspomagających sposobów porozumiewania się”, „Techniki mediacyjne jako sposób twórczego rozwiązywania problemów”, „Trening umiejętności społecznych”, „Sporządzanie dokumentacji świadczonych usług”.

Częstotliwość organizowanych szkoleń dla pracowników spełnia wymóg określony w § 23 rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy.

Kontrolującym przedstawiono do wglądu zakres tematyczny szkoleń, listy obecności dokumentujące udział w szkoleniach wewnętrznych oraz zaświadczenia i certyfikaty szkoleń zewnętrznych, znajdujące się w aktach osobowych pracowników.

(Akta kontroli str. 185-186)

Świadczone usługi

Środowiskowy Dom Samopomocy jest dziennym ośrodkiem wsparcia dla osób dorosłych z zaburzeniami psychicznymi, mającymi trudności w samodzielnej egzystencji i funkcjonowaniu społecznym.

Celem jego działalności jest zapewnienie oparcia społecznego osobom z zaburzeniami psychicznymi, które mają trudności w życiu codziennym, w kształtowaniu swoich stosunków z otoczeniem, w zakresie edukacji, zatrudnianiu i sprawach bytowych, poprzez:

- ogólne usprawnianie w ramach terapii zajęciowej i zajęć sportowych,
- rozwój umiejętności niezbędnych do samodzielnego wykonywania codziennych czynności życiowych,
- budowanie umiejętności społecznych i interpersonalnych,
- integrację uczestników Domu ze środowiskiem poprzez organizację i udział w imprezach integracyjnych, spotkaniach, wyjazdach turystycznych,
- wsparcie psychologiczne i terapeutyczne.

Na podstawie programu działalności Środowiskowego Domu Samopomocy w Bornem Sulinowie, planów pracy na 2021 i 2022 rok oraz dzienników pracy zespołu wspierająco-aktywizującego stwierdzono, że kontrolowana placówka realizuje główny cel funkcjonowania ŚDS jakim jest usamodzielnianie i aktywizacja życiowa, społeczna i zawodowa jego podopiecznych w oparciu o adekwatnie dobrane do możliwości psychofizycznych uczestników postępowanie wspierająco-aktywizujące, współpracę z najbliższym środowiskiem rodzinnym oraz wykorzystanie potencjału lokalnej społeczności Gminy Borne Sulinowo.

Na podstawie dokumentacji prowadzonej przez Dom stwierdzono, że w okresie objętym kontrolą placówka realizowała następujące działania wspierająco-aktywizujące:

- 1) Trening funkcjonowania w życiu codziennym, w tym:
  - trening dbałości o wygląd zewnętrzny (dobieranie strojów stosownie do okoliczności, pory roku, naprawa odzieży),
  - trening higieniczny,

- trening kulinarny,
  - trening praktycznych umiejętności związanych z gospodarstwem domowym,
  - trening bezpieczeństwa i higieny pracy w gospodarstwie domowym,
  - trening gospodarowania własnymi środkami finansowymi/trening budżetowy,
  - pogadanki tematyczne związane z gospodarstwem domowym,
  - usamodzielnianie uczestników w zakresie załatwiania spraw urzędowych,
  - trening umiejętności praktycznych.
- 2) Trening umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów, w tym:
- trening korzystania z zasobów instytucji publicznych,
  - trening funkcjonowania w najbliższym otoczeniu społecznym,
  - indywidualne i grupowe poradnictwo psychologiczne,
  - kształtowanie pozytywnych relacji między uczestnikami ŚDS – prowadzenie rozmów indywidualnych oraz pogadanki w grupie.
- 3) Trening spędzania czasu wolnego, w tym:
- zajęcia plastyczne,
  - zajęcia rękodzielnicze, rozwijające inwencję twórczą i współpracę w grupie,
  - zajęcia kulinarne (np. przygotowywanie posiłków, deserów, ciast), wspólne spędzanie czasu z degustacją,
  - zajęcia krawieckie,
  - gry towarzyskie,
  - zajęcia informatyczno-poligraficzne, wykorzystanie komputerowych programów edukacyjnych i ćwiczących funkcje poznawcze,
  - wyjścia poznawcze na spacer, na wystawy, pokazy, na imprezy plenerowe.
- 4) Terapia ruchowa i relaksacja
- zajęcia sportowe, rekreacyjne, ruchowe,
  - zajęcia w terenie – piesze wycieczki,
  - zajęcia rekreacyjne – ćwiczenia przy muzyce,
  - zajęcia relaksacyjne – słuchanie muzyki relaksacyjnej,
- 5) Pomoc w korzystaniu z niezbędnych świadczeń zdrowotnych – usamodzielnianie uczestników.
- 6) Przedsięwzięcia domowo-klubowe, w tym turnieje tematyczne, celebrowanie rocznic, świąt, ważnych wydarzeń w życiu Domu, spotkania z przedstawicielami lokalnego środowiska.
- 7) Udział podopiecznych ŚDS w Bornem Sulinowie w przedsięwzięciach, inicjatywach kulturalnych, towarzyskich, rekreacyjnych, sportowych, turystycznych, społecznych na zaproszenie innych instytucji, placówek, ośrodków wsparcia.
- 8) Wyjazdy i wyjścia poznawcze, wycieczki.

W Środowiskowym Domu Samopomocy zajęcia terapeutyczne realizowane są w 5 pracowniach: kulinarnej, plastyczna-rękodzieła, rękodzieła-dziewiarska, edukacyjno-komputerowa, sala ogólna (terapia ruchowa).

Ćwiczenia sprawnościowe odbywają się w sali ogólnej, w razie potrzeby. Zajęcia prowadzone są indywidualnie, jak również dla określonej grupy osób.

Współpraca z psychologiem w Środowiskowym Domu Samopomocy w Bornem Sulinowie opiera się na udzielaniu wsparcia uczestnikom i ich rodzinom w rozwiązywaniu problemów życiowych oraz wspieraniu w rozwoju i podtrzymywaniu zdobytych umiejętności, a także wspieraniu zespołu terapeutycznego w prowadzonych działaniach i realizowaniu planów pracy uczestników. Zajęcia z psychologiem odbywają się 1 raz

w tygodniu, w ilości 5 godzin. Zajęcia prowadzone są w grupach lub indywidualnie. Praca psychologa udokumentowana jest w *tabeli poradnictwa psychologicznego*. Psycholog prowadzi *rejestr zajęć* w postaci zapisów w zeszycie obserwacji, opisując uczestników, formę wsparcia oraz czas pracy. Psycholog dokonuje również niezbędnych badań psychologicznych uczestników.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Bornem Sulinowie umożliwia swoim uczestnikom spożywanie przygotowanego w ramach treningu kulinarnego posiłku, który jest nieodpłatny (zupy, dania obiadowe, sałatki, ciasta, desery).

W Domu istnieje podział na 6 grup terapeutycznych. Z każdą grupą zajęcia prowadzone są przez jednego terapeutę.

Dom dysponuje własnym środkiem transportu. Uczestnicy samodzielnie dojeżdżają i dochodzą na zajęcia lub dowożeni są przez ŚDS. Wyjazdy na imprezy odbywają się własnym lub wynajmowanym do tego celu transportem.

Codziennie rano przed przybyciem uczestników do placówki omawiane są przez kierownika oraz pracowników ŚDS plany pracy, diagnozy, organizacje zajęć, ewaluacja na najbliższy okres, planowane są imprezy, wycieczki, wyjazdy. Omawiane są również wszelkie tematy, problemy podjęte przez uczestników.

Kontrolowana jednostka nie prowadzi miejsc całodobowego pobytu.

Dokumentacja zbiorcza i indywidualna

W celu dokumentowania świadczonych usług prowadzona jest dokumentacja zbiorcza oraz indywidualna uczestników.

Dokumentację zbiorczą stanowią:

1. Ewidencja uczestników zawierająca następujące informacje:

- imię i nazwisko,
- datę i miejsce urodzenia,
- PESEL i numer dowodu osobistego,
- adres i nr telefonu,
- imię i nazwisko opiekuna lub osoby do kontaktu,
- adres i nr telefonu opiekuna lub numer telefonu osoby do kontaktu,
- datę przyjęcia do Domu,
- okres i przyczyny ponad 2-tygodniowej nieobecności i ewentualne uwagi o uchyleniu decyzji i przyczynach,
- informację o stanie zdrowia.

Ewidencja prowadzona jest w formie tabelarycznego spisu ułożonego chronologicznie, tj. zgodnie z zapisem § 24 ust. 6 rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy.

2. Listy obecności zawierające następujące informacje:

- imię i nazwisko,
- dni miesiąca,
- zaznaczenie obecności – podpis uczestnika
- zaznaczenie nieobecności.

Kierownik ŚDS nie upoważnił żadnego pracownika do składania podpisów na listach obecności w imieniu uczestników ŚDS. Wszyscy uczestnicy na listach obecności podpisują się samodzielnie.

3. Dzienniki zajęć dokumentujące pracę zespołu wspierająco-aktywizującego w większości zawierały następujące informacje:

- datę zajęć,
- wykaz osób uczestniczących,
- sposób realizacji zajęć,
- spodziewane efekty,
- podpis prowadzącego,
- ewentualne uwagi o realizacji zajęć.

Na podstawie analizy 6 dzienników zajęć wspierająco-aktywizujących stwierdzono, że zawierały one wszystkie niezbędne elementy, jak: inicjały uczestników zajęć, przyjęty w układzie miesięcznym plan zajęć, imię i nazwisko osoby prowadzącej, tematykę i sposób realizacji zajęć, ewentualne uwagi o realizacji zajęć i aktywności uczestników, ważne z punktu widzenia przebiegu IPPWA, a także potwierdzenie przebiegu zajęć podpisem prowadzącego pracownię.

Po przeanalizowaniu całej dokumentacji z 2021 i 2022 roku (do dnia kontroli) stwierdzono, że w Środowiskowym Domu Samopomocy w Bornem Sulinowie realizowane były działania w 5 pracowniach terapeutycznych: kulinarnej, plastyczna-rękodzieła, rękodzieła-dziewiarska, edukacyjno-komputerowa, sala ogólna (terapia ruchowa). Plan pracy danej pracowni w układzie rocznym stanowi załącznik do dziennika terapeuty.

Przykładowe odnotowane wpisy terapeutów dotyczyły, m.in. obecności uczestników danego dnia na zajęciach, formę i przebieg zajęć, ćwiczeń w zakresie porządkowania pomieszczeń, dbałości o czystość pomieszczeń pracowni, a także o własny wygląd i higienę, naukę korzystania z przepisów kulinarnych, z książek, czasopism, internetu, aktywności fizycznej w Domu oraz w plenerze i wiele innych.

Ewentualne uwagi o realizacji zajęć i aktywności uczestników odnotowane są w treści Dzienników.

Dzienniki dokumentujące pracę zespołu wspierająco-aktywizującego prowadzone są odrębnie przez każdego terapeutę.

Dokumentacja indywidualna

Zgodnie z § 24 ust. 2 rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy dokumentację indywidualną uczestnika stanowią w szczególności: kopia decyzji kierującej do domu, kopia orzeczenia o niepełnosprawności lub orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, indywidualny plan postępowania wspierająco-aktywizującego, opinie specjalistów, notatki pracowników zespołu wspierająco-aktywizującego dotyczące aktywności uczestnika, jego zachowań, motywacji do udziału w zajęciach oraz inne dokumenty mające zastosowanie przy opracowaniu indywidualnego planu postępowania wspierająco-aktywizującego.

Na podstawie określonego w Programie kontroli doboru celowego skontrolowano akta z dokumentacją 8 uczestników (R.S., P.R., K.F., J.D., E.K., S.S., W.J. ,Ł.K.) przebywających w Środowiskowym Domu Samopomocy na podstawie następujących decyzji:

Decyzja Nr 1276.2021 z dnia 9.12.2021 r.

Decyzja Nr 1352.2018 z dnia 19.11.2018 r.

Decyzja Nr 969.2020 dnia 28.08.2020 r.

Decyzja Nr 1378.2022 z dnia 8.11.2022 r.

Decyzja Nr 503.2021 z dnia 4.05.2021 r.

Decyzja Nr 931.2020 z dnia 24.08.2020 r.

Decyzja Nr 1184.2020 z dnia 6.10.2020 r.

Decyzja Nr 340.2022 z dnia 21.02.2022 r.

Decyzja Nr 1023.2021 z dnia 29.09.2021 r.
Decyzja Nr 1092.2020 z dnia 24.09.2020 r.
Decyzja Nr 945.2020 z dnia 26.08.2020 r.

Stwierdzono zasadność skierowania ww. osób do uczestnictwa w zajęciach ŚDS. Decyzje o skierowaniu po raz pierwszy wydawane były na czas określony, do trzech miesięcy. Decyzje przedłużające pobyt wydawane są na czas zgodny z okresem, na jaki został opracowany indywidualny plan postępowania wspierająco-aktywizującego.

Dokumentację indywidualną uczestnika w ŚDS w Bornem Sulinowie stanowią:

- kopia decyzji kierującej do ŚDS,
- zaświadczenie lekarza rodzinnego,
- orzeczenia o niepełnosprawności, zaświadczenie lekarza psychiatry lub neurologa,
- indywidualny plan postępowania wspierająco-aktywizującego,
- ocena realizacji planu,
- oświadczenie uczestnika o zapoznaniu z regulaminem,
- oświadczenie uzgodnienia terminu przyjęcia do ŚDS.

W dokumentacji widnieje niezbędna dokumentacja medyczna: zaświadczenia, informacje dotyczące leczenia szpitalnego i inne.

Zgodnie z § 13 ust. 1 rozporządzenia - indywidualny plan postępowania wspierająco-aktywizującego jest realizowany w porozumieniu z uczestnikiem lub opiekunem.

Na podstawie skontrolowanej dokumentacji stwierdzono, że indywidualne plany postępowania wspierająco-aktywizującego dla osób uczestniczących w ŚDS sporządzane są najczęściej na okres dłuższy niż jeden rok. Uczestnicy są zapoznawani z zaplanowanymi wobec nich działaniami, co potwierdzają podpisem. W Planach ujęte są oczekiwania uczestnika oraz zakres działań zespołu w tym kierunku. Ocena planów dokonywana jest co 6 miesięcy. W ocenie, oprócz efektów pracy i postępów uczestnika, jego aktywności podczas zajęć, wykazywane są również występujące problemy ze wskazaniem na potrzebę bardziej wzmożonych lub zmodyfikowanych działań w konkretnych obszarach.

(Akta kontroli str. 188-195)

Kontrolującym przedstawiono dokumentację ze spotkań zespołu wspierająco-aktywizującego. Spotkania zespołu odbywają się w terminach zgodnych z § 13 ust. 2 rozporządzenia, tj. nie rzadziej niż raz na 6 miesięcy. Na tę okoliczność sporządzane są protokoły, w których odnotowuje się: okres objęty oceną, omawiany temat, wykaz i podpisy członków zespołu uczestniczących w spotkaniu. Protokoły ze spotkań zespołu wspierająco-aktywizującego ŚDS w Bornem Sulinowie dokumentują pracę zespołu w zakresie opracowywania indywidualnych planów postępowania wspierająco-aktywizującego, dokonywania ocen poziomu funkcjonowania oraz realizacji IPPWA, modyfikacji planów po analizie oceny IPPWA.

Podczas kontroli pouczono Kierownika Domu o konieczności zamieszczania w *ocenie planu* oprócz okresu objętego oceną, daty spotkania zespołu dokonującego oceny.

(Akta kontroli str. 203)

Środowiskowy Dom Samopomocy (Typu A,B i C) w Bornem Sulinowie uzyskał w okresie objętym kontrolą dodatkowe dofinansowanie w związku ze świadczeniem usługi dla 6

uczestników z niepełnosprawnością sprzężoną lub spektrum autyzmu w ramach Programu „Za życiem”.

Na podstawie dokumentacji indywidualnej osoby zgłoszonej do przyznania zwiększonej dotacji w ramach programu „Za życiem”, zespół kontrolujący nie stwierdził nieprawidłowości w sposobie prowadzonej dokumentacji oraz otrzymanej dotacji w ramach programu „Za życiem”.

(Akta kontroli str. 85)

Współpraca Środowiskowego Domu Samopomocy z rodzinami, opiekunami uczestników oraz innymi instytucjami

Środowiskowy Dom Samopomocy w Bornem Sulinowie współpracuje z szeregiem instytucji oraz osób w celu zapewnienia uczestnikom jak najefektywniejszych form usług przez niego świadczonych. W okresie objętym kontrolą współpraca odbyła się m.in.:

- z Miejsko- Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Bornem Sulinowie w zakresie rozwiązywania bieżących problemów życiowych i rodzinnych uczestników Środowiskowego Domu Samopomocy w Bornem Sulinowie, udzielanie pomocy w sprawach socjalnych,
- z Komisarzatem Policji w Bornem Sulinowie w zakresie pomocy uczestnikom w kryzysowych relacjach w rodzinach,
- z Niepublicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej „Salus” oraz Centrum Zdrowia Psychicznego w Szczecinku w zakresie specjalistycznej opieki psychiatrycznej nad uczestnikami ŚDS,
- z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Szczecinku w zakresie pomocy w załatwianiu spraw urzędowych uczestników (orzeczenia lekarskie, zaświadczenia, itp.),
- z mieszkańcami miasta i gminy w zakresie pozyskiwania odzieży i drobnych sprzętów dla uczestników,
- z Gminnymi Ośrodkami Zdrowia w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej,
- z Fundacją Promocji Zdrowia Psychicznego i Psychoterapii „Drzwi Otwarte” w celu zapewnienia uczestnikom dostępu do usług świadczonych przez psychologa i psychiatrę,
- z Nadleśnictwem Borne Sulinowo, pomoc w zorganizowaniu zajęć rekreacyjno-ruchowych oraz edukacyjnych na terenach Nadleśnictwa Bornego Sulinowa.

W ramach współpracy i integracji uczestników Domu oraz pracowników z rodzinami i opiekunami zorganizowano Integracyjny Piknik Rodzinny na terenie ogrodu przyległego do Środowiskowego Domu Samopomocy, który połączony był z uroczystym otwarciem siłowni i sprzętu ogrodowego zakupionego dzięki środkom Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, realizowanego w ramach Modułu IV programu „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi”.

Uczestnicy Domu wzięli udział w zorganizowanym przez Środowiskowy Dom Samopomocy w Turowie Przegłądzie Piosenki Polskiej „Wyśpiewać Integrację” wykonując 3 utwory: „Tak Blisko”, „Kocham Kwiaty i Ciebie” oraz „Na drogę życia”.

Ponadto uczestnicy wzięli udział w XVI Jarmarku Twórczości Osób Niepełnosprawnych zorganizowanym przez Stowarzyszenie „ATUT” w Szczecinku, w Pielgrzymce do Skrzatusza, wycieczce rowerowej na Wrzosowiska, Targach Chleba i Miodu zorganizowanych przez Centrum Kultury i Rekreacji w Bornem Sulinowie, w Dożynkach Powiatowych w miejscowości Stępień oraz Dożynkach Gminnych w miejscowości Starowice.

(Akta kontroli str. 214-215)

W związku z ogłoszonym w kraju stanem epidemii wywołanym wirusem COVID-19 oraz na podstawie art. 11 ust. 1 ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U. 2020, poz. 374 z dnia 2 marca 2020 roku), Wojewoda Zachodniopomorski podjął decyzję o czasowym zawieszeniu działalności m.in. Środowiskowych Domów Samopomocy.

W Środowiskowym Domu Samopomocy w Bornem Sulinowie wprowadzone zostały dyżuryienne terapeutów, instruktorów terapii zajęciowej oraz pielęgniarki. Okres zawieszenia wykorzystany został głównie na utrzymywaniu kontaktów telefonicznych z uczestnikami, rodzinami lub opiekunami, monitorowaniu sytuacji w gospodarstwach domowych, a także kontrolowaniu samopoczucia uczestników. W tym czasie uczestnicy łączyli się również za pomocą mediów społecznościowych i aplikacji z terapeutami ŚDS. W niektórych przypadkach zaistniała potrzeba dostarczenia uczestnikom niezbędnych leków czy artykułów pierwszej pomocy. Niezbędny był również nadzór nad terminowością wizyt lekarskich i przyjmowania leków, a także zleconych zaleceń przez lekarza psychiatrę. Po uprzednim umówieniu z terapeutą uczestnicy mogli przybyć do placówki w celu pomocy przy wypełnieniu dokumentów lub załatwieniu istotnych spraw urzędowych (trening umiejętności załatwiania spraw urzędowych) oraz łagodzeniu incydentalnych zdarzeń w środowisku m.in. nieporozumień w domach rodzinnych. Podczas zamknięcia Domu wykonano drobne naprawy i remonty poszczególnych pracowni. Po wznowieniu działalności ŚDS w dalszym ciągu działał w reżimie sanitarnym. Przed wejściem do ośrodka, a także w momencie wejścia do środka transportu badano temperaturę uczestników. Uczestnicy zostali podzieleni na dwie grupy zajęciowe, a osoby dojeżdżające były dowożone w systemie rotacyjnym. W dalszym ciągu stosowano ograniczenia w przemieszczaniu się po ŚDS, zamówiono catering zewnętrzny, a posiłki wydawano odrębnie dla każdej grupy. Wszystkie pomieszczenia Domu były wietrzone i dezynfekowane zgodnie z zaleceniami.

(Akta kontroli str. 212)

Podczas kontroli przeanalizowano sposób realizacji zaleceń zawartych w Wystąpieniu pokontrolnym Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 27 kwietnia 2017 roku (znak sprawy: K-S-1.431.2.2.2017.IL). Wydano następujące zalecenie pokontrolne:

- 1) zamontowanie udogodnień dla osób niepełnosprawnych przy wszystkich urządzeniach sanitarnych- *zalecenie zostało zrealizowane,*
- 2) dostosowanie łazienek do potrzeb osób niepełnosprawnych – *zalecenie zostało zrealizowane,*
- 3) zapewnienie członkom zespołu wspierająco - aktywizującego udziału w szkoleniach, zgodnie z § 23 rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy – *zalecenie zostało zrealizowane,*

- 4) zapewnienie uczestnikom stałego świadczenia przez środowiskowy dom samopomocy usług psychologicznych – *zalecenie zostało zrealizowane*,
- 5) prowadzenie dokumentacji zbiorczej tj. ewidencji oraz dzienników zajęć zgodnie z § 24 ust.3 pkt 1 lit. a i pkt 2 cyt. Rozporządzenia – *zalecenie zostało zrealizowane*.

Przeprowadzenie kontroli zostało odnotowane w Księżce Kontroli Środowiskowego Domu Samopomocy pod pozycją nr 6.

Zgodnie z § 16 pkt 2 ust. 5 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. poz. 2285), protokół kontroli zawiera ocenę skontrolowanej działalności, ze wskazaniem ustaleń, na których została oparta. W związku z powyższym działalność Środowiskowego Domu Samopomocy w Bornem Sulinowie oceniono pozytywnie.

Przed podpisaniem protokołu kontroli, kontrolowany może zgłosić zastrzeżenia na piśmie dotyczące jego treści, w ciągu 7 dni od daty otrzymania do podpisu.

Odmowa podpisania protokołu powinna być poprzedzona złożeniem pisemnych wyjaśnień przyczyn odmowy, co nie stanowi przeszkód do wszczęcia postępowania pokontrolnego.

Protokół sporządzono w dniu 29 marca 2023r. w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, po jednym dla każdej ze stron.

Właściwe podpisy na oryginale